

MUSEU PALAU MERCADER - VISITES DIDÀCTIQUES

MÒDUL 5:
Un dia al Palau Mercader

Edats recomanades:

**1r Cicle d'ESO (12 a 14 anys)
5è i 6è Educació Primària**

GUIÓ:

FITXA DE L'ACTIVITAT:	pàg. 3
OBJECTIUS:	pàg. 3
TEMES A TRACTAR:	pàg. 3
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:	pàg. 4
PRESENTACIÓ DE L'ACTIVITAT A L'AULA:	pàg. 9
SUGGERIMENTS DE TREBALL A L'AULA:	pàg.10
BIBLIOGRAFIA:	pàg.11

Materials realitzats per **TRAST** Servicio de
DOCUMENTACIÓ,
RESTAURACIÓ
I DIFUSIÓ
del patrimoni S.L.

FITXA DE L'ACTIVITAT

PROPOSTA D'ACTIVITAT	Visita guiada i participativa a alguns espais del Palau Mercader, amb un treball pràctic de cloenda.
CONTINGUTS	L'observació d'alguns espais de la planta noble del Palau Mercader, la deducció i descoberta de llurs funcions en relació a la vida quotidiana dels propietaris i treballadors de la casa, a principis de segle.
HORARI	De dilluns a divendres entre les 9'30h i les 14h, en horari a convenir. Durada: 90' NOTA: recomanem que els alumnes ja hagin esmorzat al centre, o al parc, abans de començar l'activitat
EDATS	De 12 a 14 anys (1r cicle d'ESO)
PRESENTACIÓ A L'AULA	Introduir el Palau Mercader, els seus orígens i principals característiques, el context històric i social de finals de segle XIX, principis del XX. Observar la planta muda del Palau Mercader a classe, per tal que els alumnes s'hi familiaritzin.
MATERIAL NECESSARI	Llapis, goma i bolígraf.

OBJECTIUS:

- Treballar els processos d'observació, comparació i deducció a partir d'un recorregut per la Planta Noble del Palau Mercader, entès com un espai per viure-hi.
- Treballar nocions de dramatització-interpretació
- Conèixer alguns aspectes sobre la vida quotidiana de principis de segle, les persones que vivien i treballaven al Palau.
- Introduir alguns conceptes sobre arquitectura domèstica i la funció dels espais.
- Reflexionar sobre les possibles transformacions arquitectòniques.

TEMES A TRACTAR:

- El Palau Mercader com a residència d'una família noble catalana.
- La relació entre l'edifici i els seus habitants/usuaris: els diferents espais del Palau les seves funcions -la sala dels Retrats, el Bany, el dormitori Rosa, l'Oratori, el saló Isabelí, la sala dels Pianos o el Menjador-
- La vida quotidiana a principis del segle XX: les diferències de gènere, les diferències socials, els recursos tècnics –il·luminació, calefacció, eliminació de residus, aigua corrent, ...-

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:

1.- Rebuda, presentació

LLOC: Davant de la façana del Palau.

DURADA: 7 min.

CONTINGUTS/ S'ubica el conjunt Mercader en el temps i l'espai:

- ACCIONS:
- Cornellà, zona agrícola. Origen agrari de la vivenda que hi havia hagut on ara hi ha el Palau Explotació agrària de les terres.
 - Conjunt Mercader, residència d'una família noble:
Observació del Palau, situació i entorn (desnivell del terreny, mina d'aigua, jardí romàntic...)
El Palau, aspecte i característiques exteriors (pisos -2 ó 3?-, castell, accessos a peu, finestres, accés en cotxe a la part posterior, passeig plataners...)
Torre de la Miranda - extensió de la propietat,
sintonia estilística
observatori meteorològic i ornitològic
 - Escuts familiars - presentació dels llinatges: Bell-lloc i Mercader

2.- Introducció

LLOC: al pati central de la planta baixa

DURADA: 15 min.

CONTINGUTS/ Els nois i noies deixen les bosses.

ACCIONS: El monitor introdueix el recurs de la visita: un director de cinema està fent unes primeres proves per rodar una sèrie en aquest Palau i vol veure si els espais són els adients...

Es reparteix el material de suport:

identificacions, textos i planta del Palau

S'explica la dinàmica i funcionament de l'activitat:

Ens situem a principis de segle i ens imaginem la vida al Palau. Des del matí fins a la tarda, passant per diferents espais. Alguns nois i noies tindran una identificació imaginària com a un dels possibles personatges que devien passar pel Palau, i un breu text que els relaciona amb un espai determinat Hauran de llegir, amb l'entonació adequada, la seva part, a mesura que el monitor els vagi donant l'entrada.

La resta d'alumnes, tindran la planta del Palau i hauran d'identificar els diferents espais.

Abans de començar tots els nois i noies es familiaritzen amb el material, els "actor" poden fer una primera lectura del text que els tocarà llegir.

3.- El recorregut per la planta noble. Sala dels Retrats

- LLOC: Sala dels retrats
DURADA: 15 min.
CONTINGUTS/
ACCIONS:
- + Els alumnes que tenen les plantes ubiquen la resta del grup.
 - + El monitor reclama la presència del secretari i del banquer, i situa l'escena a les 9h del matí.
 - + Els alumnes que fan de secretari i de banquer llegeixen la seva part del text
 - + El monitor explica i fa deduir la funció d'aquesta sala com a sala d'espera.
 - + Identifica alguns dels personatges retratats en els quadres.

4.- El recorregut per la planta noble. Sala Lluís XIV (OPCIONAL)

- LLOC: Sala Lluís XIV
DURADA: 10 min.
CONTINGUTS/
ACCIONS:
- + Els alumnes que tenen les plantes ubiquen la resta del grup.
 - + El monitor reclama la presència del majordom i de la minyona, i situa l'escena a les 10h del matí.
 - + Els alumnes que fan de majordom i de minyona llegeixen la seva part del text
 - + El monitor explica i fa deduir la funció d'aquesta sala com a sala principal, per a les ocasions especials: recepcions oficials...
 - + Planteja el tema de la temperatura a l'interior de les cases (recursos de conservació -tapissos, estores, coixins, ...- xemeneies, brasers,....

5.- El recorregut per la planta noble. Saló Àrabic.

- LLOC: Saló Àrabic o sala de ball
DURADA: 15 min.
CONTINGUTS/
ACCIONS:
- + Els alumnes que tenen les plantes ubiquen la resta del grup.
 - + El monitor reclama la presència de dues minyones i situa l'escena a les 11h del matí.
 - + Els alumnes que fan de minyones llegeixen la seva part del text.
 - + El monitor explica i fa deduir la funció d'aquesta sala com a sala de ball.
 - + Introdueix el tema de l'oci i els actes socials, la importància del ball.
 - + Ensenya la passa bàsica del vals.

6.- El recorregut per la planta noble. Bany

- LLOC: Bany
DURADA: 10 min.
CONTINGUTS/
ACCIONS:
- + Els alumnes que tenen les plantes ubiquen la resta del grup.
 - + El monitor reclama la presència de la comtessa de Bell-lloc i la seva amiga, la senyora Maria. Situa l'escena a les dotze del matí.
 - + Les alumnes que fan de comtessa i de senyora Maria llegeixen la seva part del text

 - + El monitor condueix una breu reflexió sobre la novetat i el luxe que podia suposar, a principi de segle, una cambra destinada a la higiene personal.
 - + Introdueix el tema de l'aigua i de la cura d'un mateix, així com d'alguns elements característics del bany (les aixetes, el bidet, el paper de vàter, el sabó...)

7.- El recorregut per la planta noble. Saló Rosa

- LLOC: Dormitori Rosa
DURADA: 10 min.
CONTINGUTS/
ACCIONS:
- + Els alumnes que tenen les plantes ubiquen la resta.
 - + El monitor pregunta per la Baronessa de Rocafort, convidada de la família, i situa l'escena a les 3h de la tarda.
 - + L'alumna que fa de baronessa llegeix el seu text
 - + El monitor condueix la resposta a la pregunta plantejada pel personatge.
 - + Fa referència al tema de la calefacció.
 - + Fa observar la distribució de la cambra en sala i alcova.
 - + Fa reflexionar el grup sobre la necessitat d'un lloc per desar la roba.
 - + A partir de la planta, el grup observa la ubicació habitual de tres espais que es complementen: dormitori, bany i vestidor.

8.- El recorregut per la planta noble. Capella (OPCIONAL)

- LLOC: Capella i passadís galeria.
DURADA: 7min.
CONTINGUTS/
ACCIONS:
- + Els alumnes que tenen les plantes ubiquen la resta.
 - + El monitor reclama la presència del Doctor Bonet i del majordom, i situa l'escena a les 4h de la tarda.

- + Els alumnes que fan de Dr. Bonet i de majordom llegeixen la seva part del text
- + El monitor explica i fa deduir el paper de la religió en la vida quotidiana de la família.

9.- El recorregut per la planta noble. Saló Isabelí (OPCIONAL)

- LLOC: Sala dels retrats
 DURADA: 7 min.
 CONTINGUTS/
 ACCIONS:
- + Els alumnes amb les plantes ubiquen la resta del grup.
 - + El monitor reclama la presència del Comte Bell-lloc i la seva jove, Paulina. Situa l'escena a les 5 de la tarda.
 - + Els alumnes que fan de comte i de Paulina llegeixen la seva part del text
 - + El monitor explica i fa deduir la funció d'aquesta butaca festejadora.
 - + Reflexiona sobre els matrimonis acordats, o matrimonis de conveniència.

10.- El recorregut per la planta noble. Saló dels pianos

- LLOC: Sala dels pianos
 DURADA: 10 min.
 CONTINGUTS/
 ACCIONS:
- + Els alumnes que tenen les plantes ubiquen la resta del grup.
 - + El monitor reclama la presència de la comtessa de Bell-lloc - Lluïsa, de la seva jove Paulina, i de la seva amiga, Margalida. Situa l'escena a les 8h de la tarda.
 - + Les alumnes que fan de comtessa, Paulina i Margalida llegeixen la seva part del text
 - + El monitor explica i fa deduir la funció d'aquesta sala com a sala d'estar. Fa descobrir al grup les possibles activitats a fer: LLEGIR, COSIR, PARLAR, ESCOLTAR MÚSICA...
 - + Mostra un rotllo de paper.

11.- El recorregut per la planta noble. Menjador

- LLOC: Menjador
 DURADA: 7 min.
 CONTINGUTS/
 ACCIONS:
- + Els alumnes que tenen les plantes ubiquen la resta del grup.
 - + El monitor reclama la presència del comte de Bell-lloc, de la comtessa i de la minyona Engracieta. Situa l'escena a les 7h de la tarda.

- + Els alumnes que fan de comte, minyona i comtessa llegeixen la seva part del text
- + El monitor introdueix alguns aspectes característics dels àpats familiars, així com alguns trets generals sobre les relacions familiars.
- + A partir de la planta, el monitor fa reflexionar el grup sobre la ubicació de la cuina, que era al pis de dalt, perquè es considerava que era una dependència del servei.

12. El taller

- LLOC: Taller
 DURADA: 30 min.
- CONTINGUTS/
 ACCIONS:
- + El monitor presenta l'activitat a fer per equips petits (4 ó 5 persones):
 - + Han de consensuar la distribució dels espais a la Planta Noble del Palau, a partir de les observacions que han fet al llarg de la visita individualment.
 - + De les diverses activitats a què s'ha fet referència al llarg de la visita, han d'enumerar les que creuen que actualment han desaparegut o han canviat molt.
 - + A partir de la seva pròpia experiència i del que coneguin a través de pel·lícules o series sobre la vida actual, han de fer una llista de les activitats que avui dia es duen a terme en una casa de classe alta (equiparable a la de la família Mercader) i que no s'hagin vist al llarg de la visita.
 - + Utilitzant les dues llistes, han de fer una proposta de remodelació per a uns hereus imaginaris del segle XX, que tenen tres fills...i uns hàbits de comportament molt contemporanis
 - + Es clou l'activitat amb una posada en comú general, emfasitzant els següents aspectes:
 - Amb el temps ha augmentat el valor de l'espai i per tant es regula més.
 - Espais i/o funcions que han desaparegut (ball, biblioteca, vestidor, capella, cambres del servei,..)
 - Funcions que es comparteixen en un sol espai - és més una diferència social que temporal - (menjador i sala d'estar/ menjador, sala pianos, sala retrats, sala Lluís XIV...; dormitori / sala i alcova, amb vestidor...)
 - Distribucions que s'han alterat (cuina incorporada en l'espai habitat per la família)

PRESENTACIÓ DE L'ACTIVITAT A L'AULA:

Per tal de facilitar el bon funcionament de l'activitat, la motivació i participació dels nois i noies és important planificar l'activitat, treballar-ne alguns continguts –si es creu necessari-, i en tot cas presentar-la mínimament:

NOTA PER ALS DOCENTS DE 1r D'ESO: Donat que aquesta activitat també s'ofereix als cursos de 6è d'Educació Primària, és possible que alguns alumnes ja hi hagin participat, procureu determinar quina proporció de la classe coneix aquesta activitat concreta i valoreu si és convenient fer la visita aquest curs o esperar, bé que hagi passat més temps, o bé que facin la visita guiada.

Abans de venir amb el grup a fer aquesta activitat us demanem que feu una presentació general, en els termes següents:

- δ D'entrada ubicar el Palau Mercader en el seu context històric i físic (vegeu informació annexa).
- δ En segon terme, plantejar el fet que el Museu Palau Mercader havia estat concebut com una residència, i és, en la mesura que ens mostra els seus espais moblats i decorats, que ens evoca uns ambients determinats que es poden situar a principis del segle XX. Aquest caràcter evocador és el que ha convertit el palau en un bon escenari per a pel·lícules ambientades en aquesta època, com per exemple *La febre d'Or*.
- δ En tercer lloc, i com a conseqüència de la reflexió anterior, presentar la visita al Museu Palau Mercader com un exercici d'evocació d'aquesta època a partir dels espais i els objectes que s'han conservat.
- δ I finalment, observar una planta muda del Palau i familiaritzar-s'hi (deduir què són portes i què són finestres, ubicar la façana, i fins i tot, provar de situar alguns espais com el menjador, dormitoris, sales d'estar,...) (vegeu planta annexa)

SUGGERIMENTS DE TREBALL A L'AULA

Arran de la commemoració dels esdeveniments de 1898, -la pèrdua de les darreres colònies espanyoles- es van editar diversos materials que aporten una àmplia informació, especialment gràfica, sobre l'època :

- El programa de TV3, "Aquell 98", del que n'ha sortit una edició en llibre.
- L'exposició de La Caixa: "1898, Espanya fi de segle" (maig juliol de 1998), de la qual se n'ha editat un catàleg.

Per tant, us remetem a aquestes diverses manifestacions per a ampliar i actualitzar la informació sobre la vida quotidiana en el canvi de segle a Catalunya.

Pel que fa referència a l'aprofitament de l'activitat a l'aula, creiem que la millor opció és convertir aquesta visita al Museu Palau Mercader en un complement del programa de curs, és a dir, programar-la en un moment que s'estigui treballant algun aspecte dels continguts de la visita.

No obstant això, si no és aquest el cas, proposem algunes accions a fer abans i/o després de l'activitat:

- * Dissenyar un breu qüestionari per recollir més informació sobre la vida quotidiana del passat a partir del testimoni de familiars i coneguts de més de 70 anys.
- * Triar un o dos aspectes treballats (enllumenat, calefacció, la higiene...) i organitzar-ne la informació recollida -tant en la visita al Palau com a través del testimoni oral- en un quadre cronològic, diferenciant 2 o tres èpoques.
- * Veure la pel·lícula de la Febre d'Or i a partir d'aquí fer diferents exercicis:
 - Observar els espais interiors, recollir-ne les principals característiques, i, si és després de la visita, reconèixer alguns dels espais vistos al Palau Mercader.
 - Observar un personatge determinat i procurar definir-ne el seu perfil social i el que seria la seva rutina diària.
 - Observar les accions familiars/quotidianes i els estris, aparells i enginys usats, que es puguin veure a la pel·lícula (transport, comunicació a distància, higiene, cuina, neteja, ...)
- * A partir d'un text en què es descriu una escena situada a finals del segle passat o principis d'aquest, assumir la tasca dels documentalistes cinematogràfics i imaginar els elements d'atrezzo que serien necessaris per representar-la (mobiliari, objectes, indumentària, tipus de llum,...)

BIBLIOGRAFIA

Jaume Fabre i Josep M. Huertas, **Cent anys de vida quotidiana a Catalunya. Del fogó de carbó a l'antena parabòlica.** Edicions 62, Barcelona

Espanya fi de segle. 1898, Catàleg de l'exposició. Fundació "la Caixa", Barcelona 1998

Edmon Vallès, **Història gràfica de la Catalunya contemporània. De l'exposició Universal a Solidaritat Catalana.** Edicions 62, Barcelona, 1974

Edmon Vallès, **Història gràfica de la Catalunya contemporània. De Solidaritat Catalana a la Mancomunitat.** Edicions 62, Barcelona, 1974

Edmon Vallès, **Història gràfica de la Catalunya contemporània. De l'Assemblea de Parlamentaris al 14 d'Abril de 1931.** Edicions 62, Barcelona, 1974